

نسبت میان انسان و علم‌آموزی

(سخن مدیر مسئول)

احسان پوراسماعیل

استادیار مؤسسه آموزش

عالی آرمان رضوی

info@

ehsanpouresmaeil.com

تقسیم بندی‌های گوناگونی پیرامون اصناف مردم در دیدگاه اهل بیت علیهم‌السلام در منابع ماثور وجود دارد که هر کدام با هدف و حکمت خاصی است. تأمل بر روش این نوع تقسیم‌ها خود می‌تواند عنوان پایان نامه‌هایی در زیر مجموعه‌ی علم فقه الحدیث باشد.

در یکی از این تقسیم بندی‌ها محور سخن «علم» است؛ جایی که جابر جعفی از امام باقر علیه‌السلام روایت کرده که رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمودند: «اغْدُ عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا وَ إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ لَاهِيًا مُتَلَدِّذَا» (برقی، المحاسن، ج ۱، ص ۲۲۷) یعنی: صبح کنید در حالی که عالم یا متعلم باشید، و بپرهیزید از اینکه بیکار لذت‌جو باشید.

بر اساس این روایت، نسبت میان انسان و علم باید در زندگی، آن هم به صورت روزانه مشخص گردد؛ آموختن یا فراگرفتن در نگاه دینی موضوعی تعطیل‌بردار نیست، نکته‌ای که اگر نظام آموزشی بدان اهتمام ندارد، باید والدین برای فرزندان خویش برنامه ریزی کنند، بدین ترتیب روزهای تعطیل از تعریف نادرست آن فاصله گرفته و آوردگاهی برای بهره‌جستن از سرچشمه‌ی علم ترسیم می‌شود.

دقت نظر داریم که تعبیر علم در عبارت‌های پیش گفته ناظر به تعریف دینی آن است که با تعاریف انسانی آن کاملاً متفاوت است؛ به بیان دیگر: اگر می‌خواهیم فرزندان ما برای همیشه از کسب علوم مصطلح فاصله بگیرند باید پرهیزیم از اینکه قلم و کاغذ به دست آنان دهیم و تکلیف‌های متفاوتی برای روزهای تعطیل آنان تعریف کنیم.

از جهتی دیگر، توجه به نشر و گسترش علم، دیگر وظیفه‌ای است که بر عهده‌ی ما نهاده شده است. اسلام، آیینی است اجتماعی که در آموزه‌های مختلف از بی تفاوتی نسبت به جامعه، ما را بر حذر داشته است. روح اجتماعی حاکم بر بسیاری از احکام نظیر: نماز جماعت، حج، خمس و... گویای این واقعیت است؛ علم، هم از این قاعده مستثنی نیست و باید برای انتقال آموزه‌های صحیح به دیگران اهتمام داشت.

امام باقر علیه السلام می‌فرماید: «زَكَاةُ الْعِلْمِ أَنْ تُعَلِّمَهُ عِبَادَ اللَّهِ». (شیخ کلینی، الکافی، ج ۱، ص ۴۱). یعنی: زکات علم این است که آن را به بندگان یاد بدهی.

پیرامون زکات دانش در آینده ان شاء الله سخن خواهیم گفت. امید، آن‌که خداوند علیم همه‌ی ما را در نشر علوم و معارف قرآن و اهل بیت علیهم السلام بیش‌تر از گذشته کوشا گرداند.